

(обеспечение социальной и территориальной сплоченности, обеспечение рабочими местами населения, живущего в условиях бедности и социальной изоляции, предоставление им возможности жить достойно и принимать активное участие в жизни общества).

Одним из рычагов достижения необходимого уровня занятости в стратегии обозначено развитие экономики на основе знаний и инноваций. Для этого Европейская комиссия представила инициативу "Инновационный Союз" ("Innovation Union"), которая предполагает улучшение условий и доступа к финансированию исследований и инноваций с целью обеспечения превращения новаторских идей в товары и услуги для стимулирования роста и обеспечения занятости [8].

Реализация европейских инициатив в сфере инноваций предполагает создание новых продуктов и, как следствие, расширение существующих и создание новых отраслей, что будет стимулировать экономический рост, сможет улучшить ситуацию на рынке труда и решить экономические и социальные проблемы в ЕС.

V. Выводы. Для обеспечения стабильного экономического роста и решения проблем в социальной сфере, в частности в сфере занятости, ЕС уделяет большое внимание развитию инноваций, проводит активную инновационную политику и постоянно увеличивает объемы затрат на исследования и разработки. Украине необходимо постоянно наблюдать за ситуацией на рынке труда ЕС, а также перенимать его положительный опыт для того, чтобы эффективно развивать внутренний инновационный сектор. В дальнейших исследованиях предполагается исследование динамики занятости ученых в ЕС.

Источники и литература:

1. Halmai P. Growth crisis in the EU – challenges and prospects / P. Halmai, V. Vasary // *Intereconomics*. – Hamburg, 2010. – Vol. 45, № 5. – P. 330-336.
2. Zemanek H. The euro crisis is not over! / H. Zemanek // *Econ/ affairs*. – L., 2011. – Vol. 31, № 1. – P. 2-3.
3. Witzczynska K. Productions verlagerung und europaische Integration / K. Witzczynska // *Osteuropa-Wirtschaft*. – Stuttgart, 2010. – Jg. 55, № 3. – S. 137-150.
4. Damon J. L'union europeene dans 20 ans / J. Damon // *Futuribles*. – P., 2010. – № 366. – P. 79-80.
5. Jouvenel H. de. Refonder le pacte social / H. Jouvenel // *Futuribles*. – P., 2010. – № 365. – P. 3-4.
6. D'yvoire A. Les systemes de retraite en Europe / A. D'yvoire // *Futuribles*. – P., 2010. – № 365. – P. 5-22.
7. Европейское статистическое агентство : [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
8. Европейский Союз : [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : <http://europa.eu>.

Бабенко А.Г.

УДК 330.322:631.1

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Необхідною умовою розвитку сільськогосподарських підприємств є цілеспрямована інвестиційна діяльність, від обсягів та ефективності якої значною мірою залежить процес подальшого розвитку сільського господарства, яке потребує значних коштів на освоєння нових технологій, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів інвестиційного розвитку та ефективності інвестицій відображені у працях зарубіжних вчених: Т. Мана, Д. Рікардо, А. Сміта та інших. Теоретичні, методологічні та практичні засади ефективності інвестицій поглиблено у працях М. Портера, Й. Шумпетера, П. Самуельсона. Проблеми ефективності інвестицій в аграрну сферу присвячено роботи вітчизняних дослідників В. Андрійчука, П. Канінського, М. Коденської, П. Саблука, В. Топіхи, О. Скидана. Проте проблема активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств залишається недостатньо вивченою.

Постановка завдання. Обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробка практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва залежить від його інвестиційного забезпечення. Інвестиції потрібні підприємствам для стабільної господарської діяльності та переозброєння виробництва, а також поліпшення якості продукції. Нажаль, переважна частина підприємств не спроможна ефективно вести господарську діяльність без залучення інвестицій. Надходження інвестицій у сільське господарство залежить від інвестиційного середовища, на формування якого впливають такі фактори як: відповідність рівня розвитку галузей в агропромисловому комплексі; наявність власних ресурсів, державні пільги для інвесторів, страхування ризиків; технічний рівень організації виробництва та ін. Для ефективного розвитку сільського господарства України необхідне формування як активно функціонуючого фінансового ринку, так і інтегрованої системи взаємозв'язків з міжнародними фінансовими потоками, підвищення рівня інвестиційної забезпеченості сільськогосподарських підприємств. Структура та обсяги інвестиційної діяльності на рівні кожного господарюючого суб'єкта є головними факторами, що обумовлюють інвестиційний розвиток країни [1].

Аграрний сектор посідає важливе місце в економіці України, тут виробляється 11-15 % валової продукції, однак на галузь припадає лише 3,7-5,0% інвестицій в економіку країни. Сільське господарство України разом з іншими складовими АПК забезпечує близько 30% валового внутрішнього продукту, зайнятість майже третини працюючого населення, виробництво 95% товарів масового вжитку [2]. Потреби в інвестиціях у сільське господарство України є вкрай необхідними, а тому важливо забезпечити мобілізацію всіх можливих інвестиційних ресурсів. Залучення коштів приватних інвесторів як

інвестиційного джерела є на сучасному етапі економічного розвитку найважливішим завданням. Це свідчить про наявність достатньо високих резервів для інвестування виробничого середовища.

Міжнародні експерти прогнозують, що капіталовкладення в український агропромисловий комплекс (АПК) в період з 2010 по 2012 рр. складуть близько 1 млрд 870 млн дол. Велику частину капіталовкладень складуть позикові кошти. В Україні загальний обсяг інвестицій в АПК в 2010 р. склав 60 млрд грн. В попередні 18 років в АПК поступало щорічно близько 2,5 млрд дол. прямих іноземних інвестицій. Не складало близько 7% від усіх прямих іноземних інвестицій в економіку країни. На сьогодні обставини на світовому ринку продуктів харчування і на внутрішньому ринку склалися так, що АПК став привабливим для інвестицій. Аналітики відзначають, що нині аграрний сектор перетворюється на один з найпривабливіших для інвестування. Ця тенденція має загальносвітовий характер. Збільшення інвестиційної привабливості агропромислового комплексу являється основним способом вирішення нинішніх проблем економіки, включаючи її аграрний сектор. Проте, велике число нереалізованих інвестпроектів в аграрній сфері і невеликі обсяги залучених коштів сигналізують про слабкість української фінансової системи і високі ризики [3].

Покращення інвестиційної діяльності аграрно-промислових підприємств і прискорення темпів її активізації дасть змогу істотно прискорити темпи зростання аграрного виробництва, що сприятиме його швидкому виходу з кризового стану. Як відомо, вкладення капіталу в лише сільськогосподарське виробництво є значно ризикованішим, ніж в інтегроване, що містить, окрім сільськогосподарського виробництва, переробку і торгівлю кінцевим продуктом. Оскільки за наявності тісних взаємозв'язків в єдиному технологічному ланцюгу досягається найвища ефективність агропромислового виробництва. Саме за таких умов підприємства є більш інвестиційно привабливі для іноземних інвесторів. Останні завжди зацікавлені направляти інвестиції, де більш-менш висока рентабельність виробництва.

Необхідність залучення інвестиційних коштів в аграрно-промислові підприємства зумовлена безпосередньо особливостями самого агропромислового виробництва, потребою в оновленні матеріально-технічної бази, удосконаленні технологічних процесів виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, а також розширенням і покращенням виробничих процесів. Тому активізація інвестиційної діяльності в таких підприємствах має на меті усунути диспаритет цін за рахунок виробництва більш конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції чи продукції харчової промисловості та врегулювати ціни як на сировину, так і на продукти переробки.

Активізації інвестиційної діяльності аграрно-промислових підприємств сприяє підвищення інвестиційної привабливості агропромислового виробництва і галузі в цілому за рахунок прибутковості. Доцільна у даному напрямку є державна підтримка аграріїв, що реалізується через створення і застосування іпотечних механізмів, а також механізмів державної кредитної підтримки довгострокових інвестиційних проектів не лише у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, а й, насамперед, у сфері переробки. Важливим напрямом державної підтримки у сфері інвестування аграрно-промислового виробництва має стати підтримка інноваційного розвитку аграрної сфери на рівні держави та окремих регіонів. Позитивним у практиці інвестування аграрно-промислових підприємств з боку держави є науково обґрунтовані регіональні інвестиційні програми, що мають на меті підтримку розвитку певних великомасштабних аграрно-промислових підприємств, що у перспективі можуть стати основою для задоволення продовольчих потреб країни.

Таким чином для активізації інвестиційної діяльності важливе значення має розвиток інтеграційних процесів у сфері агропромислового виробництва. Створення аграрно-промислових підприємств, характерною особливістю яких є замкнуте коло виробничого процесу, що органічно поєднує виробництво, переробку, зберігання і реалізацію готового продукту, значно прискорює вкладення капіталу для примноження маси прибутку, отримання вищих показників господарської діяльності та досягнення соціально-економічного ефекту в аграрній сфері.

Висновки. Для подолання процесів гальмування інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки необхідно створити відповідну нормативно-правову базу, яка б регулювала інвестиційні процеси у сільському господарстві з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності товаровиробників. Необхідно прийняти комплексну програму залучення інвестицій, що передбачатиме: впровадження та розроблення механізмів залучення іноземних інвестицій; підвищення рівня гарантій і прав інвесторів, фінансування та страхування; створення державного реєстру іноземних інвесторів і банку даних про об'єкти іноземного інвестування тощо. Розглянуті завдання направлені на залучення додаткових джерел інвестицій у сільське господарство, що абсолютно необхідне для стабілізації виробництва й подальшого ефективного розвитку аграрного сектора.

Отже, покращення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств можливе за рахунок створення належних умов для збільшення надходжень інвестицій в аграрний сектор економіки.

Джерела та література:

1. Вітков М. С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України / М. С. Вітков // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 54-57.
2. Крючкова І. В. Вплив фінансово-економічної кризи на інвестиційну діяльність в Україні / І. В. Крючкова, Р. В. Попельнюхов // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 66-71.
3. Панасюк О. Б. Залучення інвестицій в аграрний сектор економіки / О. Б. Панасюк // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – С. 51-53.

4. Салига К. С. Эффективность реальных инвестиций : монография / К. С. Салига. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. – 284 с.

Бабенко С.М.

УДК 331.1

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА

Постановка проблемы. На всех этапах развития общества среди показателей экономической эффективности производства особое внимание уделялось производительности труда как на макроуровне, так и на уровне отдельных предприятий. Как известно экономия труда и повышение его производительности непременно положительно сказывается на формировании других экономических и финансовых показателей. Поэтому исследование различных направлений производительности труда, включая и теоретические аспекты, несомненно имеет актуальное значение на современном этапе формирования и развития рыночной экономики.

Целью настоящей статьи является углубление и развитие теоретических положений сущности и особенностей производительности труда в сфере материального производства.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблема производительности труда была и сейчас является предметом исследования многих ученых и экономистов. Еще К. Маркс указывал, что к экономии времени в конечном счете сводится вся экономия. Именно экономия труда за счет роста производительности имеет большое значение в любой сфере материального производства. Среди ученых, которые занимались исследованием производительности труда, следует отметить А.А. Бугуцкого, М.Н. Громова, В.А. Добрынина, П.Н. Макаренка, И.И. Лукинова, В.С. Диесперова и др. Нами рассмотрено проблему производительности труда с учетом всестороннего, комплексного подхода, а также специфических особенностей аграрного сектора.

Основной материал. В любом обществе деятельность человека направлена на воспроизводство материальных благ (продукции) и духовных ценностей, которое всегда связана с затратами труда. Принято считать, что труд может быть физическим или умственным, простым или сложным (квалифицированным). Количество и качество произведенного труда всегда можно измерить, поэтому и существует понятие производительность труда. В одном из экономических словарей [7] указывается: «Производительность труда – показатель эффективности использования ресурсов труда, трудового фактора. Измеряется количеством продукции в натуральном или денежном выражении, произведенным одним работником за определенное, фиксированное время (час, день, месяц, год)».

В своей работе А.В. Жадан [5] указывает, что производительность отражает степень эффективности процесса использования как живого, так и овеществленного труда. По его мнению производительность труда – это показатель её результативности, отдачи каждой единицы использованного ресурса труда.

Исследователь Л.И. Шваб [12] указывает: «Производительность труда, как экономическая категория, характеризует эффективность трудовых затрат и показывает способность труда создавать за единицу времени определенное количество материальных благ».

По мнению Фроловой Л.В., Бакунова А.А., Шаруги Л.В. [10] «производительность труда характеризует эффективность (плодотворность) деятельности работников в сфере материального производства».

Фундаментальные разработки содержатся в монографии В.Д. Диесперова [2], где произведен анализ производительности труда в аграрной сфере. Подано также методику прогнозирования затрат труда в аграрном производстве.

В другой монографии профессор В.С. Диесперов [3] на материалах областей Украины изложил результаты экономического исследования не только производительности аграрного труда, но также и трудовых отношений.

Представляют научный интерес работы ученых и экономистов Украины, где исследованы многие аспекты управления и использования труда и которые широко изложены в сборниках научных трудов Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана [8, 9].

Если говорить об отрасли сельского хозяйства, то здесь производительность аграрного труда, имеет свои особенности. В сельском хозяйстве переплетается экономический и естественный (природный) процесс воспроизводства. Земля в аграрном секторе вместе с машинами, строениями и сооружениями является основным средством производства, которая характеризуется таким свойством как плодородие.

В зависимости от степени плодородия (продуктивности земли) формируется соответствующий уровень урожайности, а значит и производительности труда в отрасли растениеводства. Существует прямая зависимость: чем выше урожайность сельскохозяйственных культур, тем выше (при прочих равных условиях) будет производительность труда. Таким образом, важнейшей задачей является повышение качества земельных ресурсов, повышение плодородия путем реализации рациональной системы земледелия: соблюдение севооборотов, внесение удобрений; реализация новых (эффективных) технологий и достижений научно-технического прогресса. Другими словами – необходимо повышать эффективное (экономическое) плодородие, которое характеризуется дополнительными вложениями капитала в расчете на единицу земельной площади. Это и будет способствовать росту урожайности сельскохозяйственных культур, а значит и повышению производительности труда в растениеводческой отрасли.